

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 7.

Lýsingarprisur fyri petireglur: 30 øyr. á forsiðuni,
30 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísnum.

Leygardagin 12. februar 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bilagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuini. Telf. 143.

12. árg.

„Dimmalætting“ kaster Masken

og

aabenbarer sine egne og sine Repræsentanters skjulte Bestræbelser paa at forhindre, at man fra Regeringens og anden autoritativ Side indrømmer de ubemidlede Fiskere en særlig Ret til Erholdelse af Statens og Fiskeribankens finansielle Støtte.

I vor Leder i næstsidste Blad drøftede vi Fiskernes Muligheder for Erholdelse af tilstrækkelig Støtte til Anskaffelse af nye Fiskefartøjer eller Fartøjer, der egner sig til for Færinger nye Driftsformer.

Ganske naturligt noterede vi den sorgelige Kendsgerning, at de dårlige Tider havde gennemgaaende udmærket den færøske Fiskeribefolkning saa meget, at det vil være umuligt for enkelte Fiskere eller Fiskersammenslutninger at tilvejebringe 1/4 af Anskaffelsessummen plus Driftskapital. Vi understregede fulgtig meget stærkt, at hvis det var Meningen — og det ved vi, det er fra dansk Side — at Fiskerne selv skulde være med i Fornyetelsen af Fiskeriflaaden, maatte man fra Statens og Fiskeribankens Side indrømme Fiskerne ekstraordinære Laaneforhold, medens vi — uden at sige et eneste Ord om gældende Laaneregler for Rederne og andre af Erhvervets Mænd — mente, at de ordinære Laanebetingelser passende kunde praktiseres over for dem.

Denne vor Artikel har faaet »Dimmalætting«s Redaktør ud af sit gode Skind. Føynsede i guddommelig Harme kaster han sin og sit Partis forlorne Maske og aabenbarer en ubyggeleg Mentalitet, en forbløffende aggressiv Indstilling imod Fiskerne, den mindre bemidlede Mands Ideer om økonomisk Frigørelse.

I sin blinde Vrede imod os, der drister os til saa aabent og uforbeholdent at tale Fiskernes Sag, tillægger »Dimmalætting«s Redaktør os ikke blot et Angreb paa Rederne, hvad vi som antydet slet ikke skylder til, men forglemmende sin Rolle som Dydsmonstret aabner han en Flig til det Muldvarpearbejde, der aabenbart udføres i Danmark af Sambandsspidserne imod

det færøske Socialdemokrati. Saaledes udbryder han: »... Men, ak — den Tid er forlængst forbi, da det færøske Socialdemokrati var i Stand til at binde Regeringen... « Vi har selvfølgelig aldrig bundet eller drømt om at binde den danske Regering, lige saa lidt som den har gjort Forsøg paa at sætte Mundkurv paa os. Vi har det ikke saadan inden for Socialdemokratiet. Der hersker kun en Lov, Solidariteten over for Socialismens Ideer og Arbejdsidenler. Den skal og maa holdes! Vi maa derfor hedrope den snedige Løse i »Dimmalætting« med, at hans og Partifællers Haab m. H. i Frugterne af deres Bestræbelser paa at borteliminere vor Indflydelse hos den socialdemokratiske Regering er forfængeligt. Styrken af vor Indflydelse staar til enhver Tid — uden Hensyn til eventuelt Muldvarpearbejde fra anden Side — i et nøjagtigt Forhold til Styrken i vor socialistiske Politik og Mulighederne for dens praktiske Gennemførelse. Saa kan »Dimmalætting« og d'Herrer Morkemænd ofre Tid og Kræfter, saa meget de har Lyst til, i deres lysske Bestræbelser over for det færøske Socialdemokrati.

Det kan ogsaa hende, at »Dimmalætting«s Haab om at udelukke Fiskerne fra ekstraordinær Støtte vedr. Anskaffelsen af Fiskefartøjer ikke saa helt og fuldt gaar i Opfyldelse.

Hvad angaar Vægten og Værdien af det færøske Socialdemokratis Arbejde for den færøske Fisker, kan vi forsikre Hr. »Dimmalætting«s Redaktøren om, at vi rolig tor overlade Bedømmelsen deraf til den færøske Fiskeribefolkning. Vi tvivler ikke paa, at Resultatet bliver et helt andet, end det »Dimmalætting« & Kon-sortium er kommet til.

Fiskimenn.

Nú nærkast tíðin, til fiskimenn skulu signa farvel til teirra kærur her heima í Føroyum og fara burtur at bjarga fòðina til seg og síni og til okkum øll, sum heima eru. Meðan vit liggja flógv heima í seingini, standa fiskimenn á dekkinum við sjó- og kavarakí um eygu og oyru. Stormur og sjógvur leika um skútuna. Er farið stórt og nýtt og sterkt, so er minni á óttast; men er tað gamalt og veikt, so er meira óhugnaligt at vera innanbórða.

Hvør heldur landinum uppi?

og

hvát er lón teirra?

At fiskimenninir halda landi okkara uppi, hugsi eg, at øll skilafólk geva mær rætt í. Ti mega vit eisini vera á einum máli um, at kor teirra eru nógv ov vánalig.

Hvussu kunna kor fiskimannsins botast?

Land okkara útfórir árliga fyri o. u. 8 mill. kr. av fiski, stundum minni og stundum meira. Tíverri eru og hava verið ring ár, tá bert 6 mill. ella minni eru innkomnar. Men harvið er einki at gera. Tá ið lítið er, so mega fiskimenn eisini finna seg í at fáa minni; men so skulu teir eisini hava rætt til meira, tá árin eru góð.

Hvussu kunna tað lata seg gera?

Vegurin er bert taun eini, nevniliga at ganga tað socialdemokratisku leið, sum Karl Marx og aðrir stórmenn — andans stórmenn — hildu fram: »Ognarleysir í øllum londum fylkist!« Takið sjálvur rððrið í hond — ikki bert umborð á skútum tykkara, men eisini heima í Føroyum. Setið tykkara egnu menn inn í sóknarstýrni, á logting, í arbeidsmanna og fiskimannafelag — allastaðni. Rekið strámenn kapitalistanna burtur.

»Ognarleysir fylkist!« — skal verða herrópið. Hevði hetta róp verið rópað runt í Føroyum ár eftir ár, so hvødu fiskimenn átt síni egnu skip bæði sluppir og trólarar og eisini pakkhús, krambúðir, turkíhus og turkipláss. Hetta má vera málið, sum fiskimenn stevna fram ímóti.

Tað eru mong ár, síðan Suduroyar fiskimenn flugu eyguni upp fyri hesum, og at teir mega ganga socialistiska leið fyri at koma fram á hetta málið. Ti komu triggir javnaðarmenn úr Suduroy inn á Føroya logting

við seinasta logtingsval. Tað gjørdur Suduroyar fiskimenn rætt; men samstundis gjørdur teir ein stóran feil, sum tók fótin undan teim sjálvum. Tann feilurin var stórir og bolist aldri aftur, at Suduroyar fiskimenn skildu seg út úr Føroya fiskimannafelag.

Hvi gjørdur Suduroyar fiskimenn henda stóra feilin?

Tað eru mong ár síðan, at Suduroyar fiskimenn flugu eyguni upp fyri tí, at tað er óvillt, sum F. F. ger, tá tað einans liggur og togast við reidararnar um eitt ella tvey pct. og annað tilfíkt. Hetta kann vera gott nokk; men tað hvørki livar ella drepur fiskimenninar — bara seigipnir teir. — Teir hvørki liva ella doyggja. Teir fáa akkurat so mikið, at teir skulu orka at sleipa og træla víðari — nokur ár, inntil — ja, inntil eitthvørt farið søkkur undan fótum teirra — so er sagan úti fyri teirra viðkomandi. Aðrir taka við aftur, og sorgarleikurin heldur áfram ár eftir ár.

Hetta seigipnarið vildu Suduroyingar ikki finna seg í, og so illskadust teir meir og meir, sum tíðin leið, av tí, at einki varð gjørt fyri at bjarga teim úr hungurskorum. Sakforarnir sendu tað eina kravið fyri og annað eftir — einki fekkst fyri fiskin — uttan vara — stundum vánalig og allíð dýr.

Summar bygdir í Suduroy settu tí krav upp um at slíta felagið í 2 partar soleiðis, at Suduroyingar kundu stovna sitt egna felag. Á fundi í Porkeri varð uppskot frá mær einmælt samtykt. Tað gekk út uppá, at Suduroyingar skuldu framvegis standa sum limir av F. F.; men av tí, at oyggin liggur fjarðskotin og hevur nógv skip og nógv fiskimenn, skuldu vit hava eina serstöðu. Vit skuldu annaðhvørt eiga formann ella næstformann felagsins og 2 sýsluformenn — annar úr norðara og hin úr syðra prestagjaldi.

Hevði stjórna Føroya Fiskimannafelags víðtikið hetta uppskot frá mær og Porkeris fiskimannum og síðan gingið ter av harra Hans Havstreym ætlaðu leiðir, so stóðu allir Føroya fiskimenn í einum felagi í dag, og tá hevði mangt verið aðrar leiðis, enn tað er í dag.

Ein krambúðin fyri og onnur eftir við pakkhúsnum, tukihúsnum, fiskaplássnum o. s. fr. — ja, við skipum eisini — er seld í fjør og fyrra árið og aftur nú í ár.

Hvi hava fiskimenn einki kunnað keypt av øllum hesum?

Svarið er tað, at eitt ríkið ella eitt felag, sum klandrast innanbýsis, tað gongur av lagi — tað gongur til grundar.

Er nokur bjarging?

Eg skal í næsta blað skriva við yvirskriftini: »Føroya Fiskaexporti, Føroya Fiskimannafelag, Føroya fiskimenn og Føroya fólk«.

J. H. Danbjørg.

Om Dampkedler til Transmeltning.

Idet man nu i Tiden i stigende Grad synes at komme ind paa Udvinding af Tran om Bord i Kutterne, skal kort omtales det hertil nødvendige Materiel, navnlig Dampkedlen. Ved nogen Forstaaelse her kan nemlig undgaas meget betydelige Ulemper i Driften, medens Ukendskab altid medfører Pengetab og i visse Tilfælde Risiko for Liv og Sundhed, baade for Kedlens Betjeningsmandskab og øvrige ombordverende.

Ved Indbøt af Kedlen bør paases, at Kedlen er af godkendt Konstruktion, saa den let kan renses og efterses og har fornøden Styrke overalt. Som Kontrol paa Arbejdets Udførelse maa Kedlen være trykprøvet, og Altest herfor fra ansvarlig Myndighed bør medfølge. Herigenem faas samtidig Sikkerhed for, at der forefindes det nødvendige Beslag, Haner og Ventiler m. m., som ifl. Loven skal være paasat Kedlen.

Kedlens Formaal er at udvikle Damp til Afsmeltningen ved saa lille Olieforbrug som muligt og uden unødig Risiko for Mandskabet. For at dette kan opnaas, maa Kedlens Bygning muliggøre en god Udnyttelse af Varmen, og her kan Leverandøren oplyse om, hvor lang Tid der medgaar til Opfyring, og hvor stort Brændstofforbruget maa være pr. Liter fordampet Vand, regnet med Opfyring og alt.

For at dette Forbrug stadig kan holdes saa lavt som muligt, maa Lamperne holdes i god Stand. Hedefladerne paa Kedlen maa holdes rene — for Sod udvendig, og for Kedelsten og Salt indvendig. De to sidstnævnte Stoffer findes i Vandet og bliver tilbage, naar Vandet damper væk. Saltet er temmelig uskadeligt, naar Kedlen efter hver Smeltning tømmes fuldstændigt ved Udblæsning gennem den